अनुमन्तृ *a.* Consenting to, permitting, allowing, suffering (opp. to active agent); उपद्रष्टाऽनुमन्ता च भर्ता भोक्ता महेश्वरः Bg. 13. 22; Ms. 5. 51 adviser.

अनुमन्त्र् 10 A. To consecrate or accompany with sacred hymns or magical formulas; to dismiss with sacred and auspicious words, dismiss with a blessing; विसृष्टश्च वामदेवानुमन्त्रितोऽश्वः U. 2. (v. l. for अभिमन्त्रित); रथमारोप्य कृष्णेन यत्र कर्णोऽनुमन्त्रितः Mb.

अनुमन्त्रः A favourable speech; रहोनुमन्त्रैरपकृष्टचेतनः Bhāg. 4. 27. 3.

अनुमन्त्रणम् Consecration by hymns and prayers.

अनुमन्त्रित *a.* Consecrated.

अनुमरणम् See under अनुमृ.

अनुमरुः A country next to a desert.

अनुमा 3 A., 2 P. **1** To infer, (as from some signs, premises &c.); अलिङ्गं प्रकृतिं त्वाहुर्लिङ्गैरनुमिमीमहे Mb.; conclude, guess, conjecture; धूमादग्निमनुमाय T. S. 41; पर्याकुलत्वान्मरुतां वेगभङ्गोऽनुमीयते Ku. 2. 25; अन्वमीयत शुद्धेति शान्तेन वपुषैव सा R. 15. 77, 17. 11; तेजोविशेषानुमितां दधानः 2. 7, 68; 5. 12; इह मदस्नपितैरनुमीयते सुरगणस्य गतं हरिचन्दनैः Ki. 5. 47. **-2** To reconcile, equal. *-Caus.* (-मापयति) To lead one to infer or guess, bespeak, indicate; आकृतिरेवानुमापयत्यमानुषताम् K. 132, 202.

अनुमा [मा-अङ्] Inference, conclusion from given premises; see अनुमिति.

अनुमातृ *a.* One who infers; न हि करिणि दृष्टे चीत्कारेण तमनुमिमतेऽनुमातारः.

अनुमात्रा Determination, resolution; तत्रैयमनुमात्रा मे भीमसेन विवक्षिता। नैकान्तसिद्धिर्वक्तव्या शत्रुभिः सह संयुगे॥ Mb. 5. 77. 13.

अनुमानम् **1** Inferring as the instrument of an अनुमिति, conclusion; from given premises; an inference, conclusion, one of the four means of obtaining knowledge accroding to the Nyāya system; (अनुमितिकरणमनुमानं तच्च धूमो वह्निव्याप्य इति व्याप्तिज्ञानम्. It is of two kinds स्वार्थानुमानम् & परार्थानुमानम्); प्रत्यक्षं चानुमानं च शास्त्रं च विविधागमम्। त्रयं सुविदितं कार्यं धर्मशुद्धिमभीप्सता॥ Ms. 12. 105. **-2** A guess, conjecture, sign to know; इङ्गितैरनुमानैश्च मया ज्ञेया भविष्यति Rām. **-3** Analogy, similarity; आत्मनो हृदयानुमानेन प्रेक्षसे Ś. 5 you judge (of others) by the analogy of your own heart; स्वानुमानात्कादम्बरीमुत्प्रेक्ष्य K. 305. **-4** (In Rhet.) A figure which consists in a notion, expressed in a peculiarly striking manner, of a thing established by proof; S. D. 711; यत्र पतत्यबलानां दृष्टिर्निशिताः पतन्ति तत्र शराः। तच्चापरोपितशरो धावत्यासां पुरः स्मरो मन्ये॥ अनुमानं तदुक्तं यत्साध्यसाधनयोर्वचः K. P. 10. **-Comp.** **-उक्ति** *f.* reasoning; logical inference.

अनुमापक *a.* (**-पिका** *f.*) Causing an inference as an effect, being the ground of an inference.

अनुमितिः *f.* Inference from given premises; the knowledge obtained by means of अनुमान; लिङ्गपरामर्शजन्यं ज्ञानमनुमितिः the knowledge that arises from deduction or syllogistic reasoning.

अनुमित्सा Desire of inferring.

अनुमेय *pot. p.* Inferable, to be inferred; फलानुमेयाः प्रारम्भाः R. 1. 20.

अनुमार्गम् *adv.* Along the way, according to a (particular) way, on or in the way; अनुमार्गागतया K. 100 come by this way.

अनुमाषम् *adv.* Like a kidney bean or in a kidney bean.

अनुमासः [अनुगतो मासः] The following month. **-सम्** *ind.* Every month, month after month.

अनुमुद् 1 A. (P. in epic poetry) **1** To rejoice with, join in rejoicing or sympathizing with; मुदितामनुमोदते Bhāg. **-2** To express approval; तदेव राममातृभिरनुमोदितम् U. 2; approve, second, applaud; निषेद्धुमासीदनुमोदितुं वा R. 14. 43; to allow with pleasure, permit; अनुमोदितमाचार्यैः K. 77; अननुमोदिता मात्रा 160. *-Caus.* To gladden, delight, favour, permit.

अनुमोदः **1** The feeling of pleasure arising from sympathy, subsequent pleasure. **-2** =अनुमोदनम् see below.

अनुमोदनम् **1** Approval, assent, seconding, acceptance, compliance. **-2** Causing pleasure.

अनुमृ 6A. To follow in death; रुदता कुत एव सा पुनर्भवता नानुमृतापि लभ्यते R. 8. 85 followed in death by you; गतिविभ्रमसादनीरवा न शुचा नानुमृतेव लक्ष्यते 58 (used actively).

अनुमरणम् Following in death; तन्मरणे चानुमरणं करिष्यामीति मे निश्चयः H. 3; post-cremation of a widow (अनुमरणं हि भर्तुर्देशान्तरादिमरणे देहाद्यलाभ एव); देशान्तरमृते पत्यौ साध्वी तत्पादुकाद्वयम्। निधायोरसि संशुद्धा प्रविशेज्जातवेदसम्॥ This is allowed to Kṣatriya, Vaiśya and other women, but not to Brāhmaṇa women; पृथक् चितिं समारुह्य न विप्रा गन्तुमर्हति. Bāṇa severely condemns this practice; see K. 173-4.

अनुयवम् *adv.* In the grains of barley.

अनुया 2 P. **1** To follow, go after (fig. also); अनुयाहि साधुपदवीम् Bh. 2. 77; अनुयास्यन्मुनितनयाम् Ś. 1. 28; त्वामनुयामि यद्यपि Ku. 4. 21. **-2** To imitate, equal; न किलानुययुस्तस्य राजानो रक्षितुर्यशः R. 1. 27; 9. 6; अनुयातलीलः 16. 71; गुणैर्नृपाः शार्ङ्गिणमन्वयासिषुः Śi. 12. 3 followed and imitated. **-3** To attend, accompany; इयं मुसलमनुयाति कलेन हुङ्कृतेन Mu. 1. 4; अनुयातारुन्धतीको वसिष्ठः U. 3. 48.

अनुया *a.* Following; अनुया रात्र्या रात्रीं जिन्व Vāj. 15.6. **-याः** Ved. Food.

अनुयातृ *m.* A follower, companion.

अनुयात्रम्-त्रा Retinue, train; attendance upon; following; त्यक्तभोगस्य मे राजन् वने वन्येन जीवतः। किं कार्यमनुयात्रेण Rām. सखिभिश्चित्रकथैः कृतानुयात्रः। Bu. Ch. 5. 2. **-त्रम्** *adv.* In or after a procession.